

Les cançons del Serpent de Manlleu

Dedicat a:

*El Cor Serpencanta,
En Toni Donada Madiroles
La Vila de Manlleu*

*Publicat per Pep Serdà – 2012
pepserda@gmail.com*

L'ús no comercial d'aquesta obra és benvingut

This work is licensed under the
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.

To view a copy of this license, visit

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>



EL SERPENT DE MANLLEU, UNA CANÇÓ POPULAR AFORTUNADA

Els estudis folklòrics, a Catalunya arrenquen a finals del segle XIX. Però és a partir de l'any 1922 quan, sota els auspicis de la Fundació Patxot, que l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya enceta un intens i metòdic treball de recerca de tonades, melodies i cançons populars dins l'àmbit lingüístic català. Malauradament, aquesta feina es veié estroncada amb l'esclat de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) i el triomf del general Franco. És cosa sabuda que la cultura catalana va viure sota la dictadura franquista dècades de prohibició i persecució.

La cançó *El Serpent de Manlleu* és una de les milers de cançons que es guarden a l'arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. El manlleuenc mossèn Joan Puntí i Collell (1886-1962) va ser secretari de l'Obra. Aquest fet explica que es fixés en aquesta cançó i que, tot just acabada la Guerra Civil, l'any 1941, el prestigiós compositor i musicòleg Francesc Pujol (1878-1945) —que havia estat director de l'Obra i amb qui l'unia una gran amistat—, en fes una harmonització a piano, tractada a la manera d'un lied català. La melodia popular en què es basa aquesta composició havia estat enviada a l'Obra per mossèn Joan Sala Salarich (1882-1936) l'any 1927, i procedia de Gombren, tot i que tenia un precedent claríssim en la transcripció que n'havia fet mossèn Martí Morera (1880-1954) deu anys abans. Aquesta cançó, rescatada dels papers de l'Obra, va fer un gran salt endavant amb el seu enregistrament, a mitjans de la dècada dels anys 70 del segle passat, pels *Ara Va de Bo*. Aquest grup, que encara ara actua per al públic infantil, va ser fortament influenciat per Pete Seeger i el moviment folk americà en general, del qual va adaptar al català diverses cançons.

Aquesta tonada de la cançó *El Serpent de Manlleu* era l'única que es coneixia fins que no va ser possible la consulta de l'arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, i això no va ser fins a finals del segle XX. La inexistència d'un catàleg realment exhaustiu feia la recerca més laboriosa; però d'allà en vam poder 'rescatar' un parell de versions, recollides totes dues a Sant Feliu de Pallerols. D'una banda (les identifiquem a partir del text de la primera estrofa, que és tal com hi són registrades), *Al poble de Manlleu*, enviada a l'Obra l'any 1922 pel mestre Joaquim Sans Quintana (1882-1948). Inclosa en el *Cançoner de Sant Feliu de Pallerols*, és la versió més antiga de la cançó del Serpent que n'aporta la melodia, ja que data del 1906, va ser cantada per un músic de cobla: Josep Saderra Rovira (1855-1915). La segona variant, resultat del treball de recerca de la Missió Tomàs-Llongueras que l'Obra va enviar per la comarca d'Olot l'any 1923, duu per títol *I allí al pont de Manlleu*, la va cantar Miquel Rigall Pujol (1858-1934) del molí de Can Norat. Les missions de recerca de l'Obra solien estar formades per dues persones, una de les quals, com a mínim, era músic. En aquest cas, com es desprèn del nom de la missió, recolliren la cançó Joan Tomàs (1896-1967) - transcriptor de la majoria de les melodies en l'obra del reconegut folklorista Joan Amades (1890-1959) - i Bartomeu Llongueras.

La cançó *El Serpent de Manlleu* apareix en altres reculls, llastimosament, sense l'anotació melòdica. No és aquest el cas de la versió transcrita per Josep Maria Vilarmau (1900-1947) en el *Folklore del Lluçanès*. La consulta de l'original, que es guarda dins l'arxiu Vilarmau, dipositat al Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, ens va permetre de recuperar *A la vora del Ter*, una variant no inclosa en l'aplec de l'obra de Vilarmau editat l'any 1997, cantada per Anna Vilalta Puigoriol (1901- 1966) els anys 40 del segle passat i procedent de Salselles.

Són aquestes tres versions, les dues de Sant Feliu de Pallerols i la del Lluçanès, redescobertes a principis del segle XXI, les que el músic Pep Serdà va harmonitzar amb motiu de la presentació, l'any 2009, del llibre *El Serpent de Manlleu. Llegenda, cançó i festa*, escrit pel qui signa aquest prefaci. El mateix Pep Serdà al piano, acompanyat a la veu per la soprano Dolors Lozano, van fer reviure aquestes variants melòdiques, amagades durant anys dins els arxius, fent-les ressonar en el lloc on vivia el Serpent amb cabellera i diamant al cap. Perquè el Serpent de Manlleu, a més de tenir una cançó popular pròpia, és protagonista d'una llegenda i s'ha convertit en una icona de la vila de Manlleu. Però això ja és una altra història.

Toni Donada Madiroles

Vila de Manlleu, 14 d'agost del 2012

“EL SERPENT DE MANLLEU”, A FORTUNATE CATALAN FOLK SONG

(Translation by Santi Serdà)

The folk studies in Catalonia start at the end of the nineteenth century. But it is from the year 1922 when, under the auspices of the Patxot Foundation that “*L’Obra del Cançoner Popular de Catalunya*” begins an intense and methodical research of tunes, melodies and folk songs in the Catalan Language area. Unfortunately, this work was interrupted by the outbreak of the Spanish Civil War (1936-1939) and the victory of General Franco. It is known that the Catalan culture lived under the dictatorship decades of persecution and prohibition.

The song “*El Serpent de Manlleu*” (The Manlleu Snake) is one of thousands of songs stored in the archive of “*L’Obra del Cançoner Popular de Catalunya*”. The Manlleu-born Father Joan Puntí Collell (1886-1962) was secretary of “*L’Obra*” (The Work). This explains that he noticed this song, and that in the year 1941, right after the Civil War, the renowned composer and musicologist Francesc Pujol (1878-1945), -who had been director of the Work and a good friend of his-, arranged a piano harmonization, treated as a Catalan lied. The popular melody on which the composition is based, had been sent to the Work by Father Joan Sala Salarich (1882-1936) in 1927, coming from Gombren, though it had a clear precedent in the transcription that Father Martí Morera (1880-1954) had made in Morera ten years earlier. This song, rescued from the papers of “*L’Obra*”, made a great leap forward with his recording at the end of the decade of the seventies of the last century by “*Ara Va de Bo*”. This group, which still performs for children, was strongly influenced by Pete Seeger and the American folk movement in general, from which they adapted several songs into Catalan.

This tune of the song was the only one known until it was possible to consult the archive of “*L’Obra del Cançoner Popular de Catalunya*”, which wasn't possible until the end of the twentieth century. The lack of a real comprehensive catalog made the research even more laborious, but from there we were able to 'rescue' a couple of versions, both collected in Sant Feliu de Pallerols. The first one (we identify them from the text of the first stanza, which is how they are registered), “To the village of Manlleu” (*Al poble de Manlleu*), sent to “*L’Obra*” in 1922 by Joaquim Sans Quintana (1882-1948) and Included in “*El cançoner de Sant Feliu de Pallerols*”, is the oldest version of the Snake song and it provides the melody, dating from 1906. It was sung by a musician of a band: Josep Saderra Rovira (1855-1915). The second variant, is the result of the research of the Mission Tomàs-Llongueras, that the Work sent to the region of Olot in 1923, titled “*I allí al pont de Manlleu*”, it was sang by Miquel Rigall Pujol (1858-1934) from the mill Can Norat. The missions of the research work were usually formed by two people, one of whom, at least, was a musician. In this case, as is evident from the name of the mission, collected the song Joan Tomàs (1896-1967), the transcriber of most of the melodies in “*L’Obra*” of the renowned folklorist Joan Amades (1890-1959) - and Bartomeu Llongueras.

The song The Manlleu Snake appeared in some other collections, but in many cases, pitifully, without the melodic annotation. This is not the case with the version transcribed by Josep Maria Vilarmau (1900-1947) in the “*Folklore del Lluçanès*”. The original query, which is stored in the Vilarmau archives, deposited in the Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, allows us to recover “*A la vora del Ter*”, a variant not included in the collection of the Vilarmau works, published in 1997, sung by Anna Vilalta Puigoriol (1901-1966) on the forties of the last century and originally from Salselles.

These three versions, the two in Sant Feliu de Pallerols and the one in Lluçanès, rediscovered in the beginning of the Century, are the ones which were harmonized by the musician Pep Serdà in the occasion of the presentation, in 2009, of the book “*El Serpent de Manlleu. Llegenda, cançó i festa*”, written by the person who signs this foreword. Pep Serdà himself, in the piano, accompanied by the voice of the soprano Dolors Lozano, revived these melodic variants, concealed for years within the archives, making them resonate in the place where the Snake lived, with a wig and a diamond on his head. Because “*El Serpent de Manlleu*”, not only has a folk song for its own, but leads a legend and has become an icon in of the town of Manlleu. But that is another story.

Toni Donada Madiroles

Town of Manlleu, 14th August 2012.

1. I allí al pont de Manlleu

Versió de Sant Feliu de Pallerols
de la missió Joan Tomàs - Bartomeu Llongueras
per la comarca d'Olot (1923)

Harmonització:
Pep Serdà

Aire de ballet

Veü

Piano

4

7

I a - llí al pont de Man - lleu, n'hi ha u - na
S'ha men - jat set go - dais, la tru - ja i
Una pro - fes - só de gent, ga - fa - nons

11

po - llan - cre - da; n'hi ha un ser - pent molt
 la por - que - ra; s'ha men - jat un po -
 i ban - de - res; ba - ta - lló de sol -

15

gros, fa_es - gar - ri - far de
 llí, bu - rra, mor - rall i_es -
 dats, fu - sells i ba - io -

18

veu - re Si no ho cre - gueu, bé ho po - deu
 que - lla.
 ne - tes.

22

a nar_a veu - re_al

mf

24

pont de Man - lleu.


1. I allí al pont de Manlleu

Versió de Sant Feliu de Pallerols
de la missió Joan Tomàs - Bartomeu Llongueras
per la comarca d'Olot (1923)

Harmonització:
Pep Serdà

Aire de ballet


Sopranos



6

I_a - llí_al pont de Man - lleu, n'hi ha_u - na
S'ha men - jat set go - dais, la tru - ja_i
Una pro - fes - só de gent, ga - fa - nons


Contraltos



6

I_a - llí_al pont de Man - lleu, n'hi ha_u - na
S'ha men - jat set go - dais, la tru - ja_i
Una pro - fes - só de gent, ga - fa - nons


Baixos



6

I_a - llí_al pont de Man - lleu, n'hi ha_u - na
S'ha men - jat set go - dais, la tru - ja_i
Una pro - fes - só de gent, ga - fa - nons


S.



11


po - llan - cre - da; n'hi ha_un ser - pent molt
la por - que - ra; s'ha men - jat un po -
i ban - de - res; ba - ta - lló de sol -

C.



po - llan - cre - da; n'hi ha_un ser - pent molt
la por - que - ra; s'ha men - jat un po -
i ban - de - res; ba - ta - lló de sol -

B.



po - llan - cre - da; n'hi ha_un ser - pent molt
la por - que - ra; s'ha men - jat un po -
i ban - de - res; ba - ta - lló de sol -

15

S.

gros,
llí,
dats,

fa_es - gar - ri - far de
bu - rra, mor - rall i_es -
fu - sells i ba - io -

C.

gros,
llí,
dats,

fa_es gar - ri - far de
bu rra, mor - rall i_es -
fu sells i ba - io -

B.

gros,
llí,
dats,

fa_es gar - ri - far de
bu rra, mor - rall i_es -
fu sells i ba - io -

18

S.

veu - re Si no_ho cre - gueu, bé_ho po - deu
que - lla.
ne - tes.

C.

veu - re Si no_ho cre - gueu, bé_ho po - deu
que - lla.
ne - tes.

B.

veu - re Si no_ho cre - gueu, bé_ho po - deu
que - lla.
ne - tes.

22

S. a - nar_a veu - re_al

C. a - nar_a veu - re_al

B. a - nar_a veu - re_al

24

S. pont de Man - lleu.

C. pont de Man - lleu.

B. pont de Man - lleu.

2. Al poble de Manlleu

Versió del "Cançoner de Sant Feliu de Pallerols"
de Joaquim Sans Quintana (1908)

Harmonització:
Pep Serdà

Allegro

Veü

Piano

4

f

Al po - ble de Man - lleu,
S'ha men - jat un po - lí,
Una pro - fe - ssó de gent,

mf

8

hi ha u - na po - molt llan - gros, gre - da;
eu - ga, co - llar i es - que - lla;
gan - fa - rons i ban - de - res;

12

n'hi ha un ser - pent molt gros,
s'ha men - jat un go - dais,
un es - tol de sol - dats,

15

fa tre - mo - lar la ter - ra
la tru - ja i la por - que - ra Si
amb to - ta l'ar - ma - men - ta

19

no ho cre - ieu, diu que ho a -

23

neu a veu - re que es a Ma -

26

lleu.

28

1, 2. 3.

2. Al poble de Manlleu

Versió del "Cançoner de Sant Feliu de Pallerols"
de Joaquim Sans Quintana (1908)

Harmonització:
Pep Serdà


Allegro

Sopranos



Al po - ble de Man - lleu, hi ha_u - na po - moltllan -
S'ha men - jat un po - llí, eu - ga, co - llar i_es -
Una pro - fe - ssó de gent, gan - fa - rons i ban -

Contraltos



Al po - ble de Man - lleu, hi ha_u - na po - moltllan -
S'ha men - jat un po - llí, eu - ga, co - llar i_es -
Una pro - fe - ssó de gent, gan - fa - rons i ban -


Tenors



Al po - ble de Man - lleu, hi ha_u - na po - moltllan -
S'ha men - jat un po - llí, eu - ga, co - llar i_es -
Una pro - fe - ssó de gent, gan - fa - rons i ban -


11

S.




gros, gre - da; n'hi ha un ser - pent molt gros,
que - lla; s'ha men - jat un go - dais,
de - res; un es - tol de sol - dats,

C.



gros, gre - da; n'hi ha un ser - pent molt gros, _____
que - lla; s'ha men - jat un go - dais, _____
de - res; un es - tol de sol - dats, _____

T.



gros, gre - da; n'hi ha un ser - pent molt gros,
que - lla; s'ha men - jat un go - dais,
de - res; un es - tol de sol - dats,

3. A la vora del Ter

Versió de Salselles
del "Folklore del Lluçanès" de
Josep Maria Vilarmau (Anys 30-40 del s. XX)

Harmonització:
Pep Serdà

Andante

Veü

Piano

5

A la vo - ra del Ter

13

hi_ha_u - na serp fu - ri - o - sa. El mol - li - ner l'ha

18

vist i ha dit que e - ra molt gros - sa.

23

Si no ho cre - ieu. diu que ho a - neu a

27

veu - re ia ho tro - ba - reu.

3. A la vora del Ter

Versió de Salselles
del "Folklore del Lluçanès" de
Josep Maria Vilarmau (Anys 30-40 del s. XX)

Harmonització:
Pep Serdà

Andante

8

Sopranos

Contraltos

Baixos

A la vo - ra del Ter

13

S.

C.

B.

hi ha u - na serp fu - ri - o - sa. El mol - li - ner l'ha

El mol - li - ner l'ha

El mol - li - ner l'ha

18

S.
 vist i ha dit que e - ra molt gros - sa.

C.
 vist i ha dit que e - ra molt gros - sa.

B.
 vist i ha dit que e - ra molt gros - sa.

23

S.
 Si no ho cre - ieu. diu que ho a - neu a

C.
 diu que ho a - neu a

B.
 diu que ho a - neu a

27

S.
 veu - re ia ho tro - ba - reu.

C.
 veu - re ia ho tro - ba - reu.

B.
 veu - re ia ho tro - ba - reu.

4. El Serpent de Manlleu

Versió de Gombrèn

Mossèn Joan Sala Salarich (1927)

Harmonització: Francesc Pujol (1941)

Adaptació: Pep Serdà

Tonalitat original: Fa

Sopranos/
Contraltos

Tenors/
Baixos

Piano

Musical score for Soprano/Contralto, Tenor/Bass, and Piano. The piano part is marked *ff*. The vocal parts have rests in the first two measures.

S/
C.

T/
B.

Pno.

5

ff Part d'a-munt de Man - lleu n'hi ha_u-na po - llan -

ff Part d'a-munt de Man - lleu n'hi ha_u-na po - llan -

Musical score for Soprano/Contralto, Tenor/Bass, and Piano. The piano part is marked *ff*. The vocal parts enter in measure 5 with the lyrics "Part d'a-munt de Man - lleu n'hi ha_u-na po - llan -".

8

S/
C.

cre - da, n'hi ha_un ser - pent molt gros, es - ga - rri - fos de

T/
B.

cre - da, n'hi ha_un ser - pent molt gros, es - ga - rri - fos de

Pno.

10

S/
C.

veu - re. Si no_ho cre - ieu, diu que_ho a - neu a

T/
B.

veu - re. Si no_ho cre - ieu, diu que_ho a - neu a

Pno.

12

S/
C.

veu - re i ho tro - ba - reu.

T/
B.

veu - re i ho tro - ba - reu.

Pno.

Part damunt de Manlleu
hi ha una pollancreda;
n'hi ha un serpent molt gros,
esgarrifós de veure.

*Si no ho creieu,
diu que ho aneu a veure
i ho trobareu.*

Tota la gent que hi va
si els pot haver se'ls menja;
s'ha menjat nou godalls,
la truja i la porquera.

*Si no ho creieu,
diu que ho aneu a veure
i ho trobareu.*

S'ha menjat dos cavalls,
una burra i una euga,
moltons a prop de cent
i nou-centes ovelles.

*Si no ho creieu,
diu que ho aneu a veure
i ho trobareu.*

S'ha menjat un bover,
els bous i la carreta,
un piquet de soldats,
llances i baionetes.

*Si no ho creieu,
diu que ho aneu a veure
i ho trobareu.*

Tota una processó,
gonfanons i banderes,
també els enyor rector,
que anava al seu darrera.

*Si no ho creieu,
diu que ho aneu a veure
i ho trobareu.*